

сприятливий стан земельних ресурсів зокрема проявляється, в першу чергу, в процесі реалізації відповідних правових приписів. А державне управління виступає тут як засіб формування реальних землеохоронних відносин.

Література:

1. Колбасов О.С. Экология: политика – право. – М., Юрид. лит., 1976. – С.176.
2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. //Відомості Верховної Ради України. – 2002. - №3-4. – С.27.
3. Про охорону земель: Закон України від 16 червня 2003 р. //Відомості Верховної Ради України. – 2003. - №39. – С.349.
4. Трегобчук В.М. Охорона земель – складова національної безпеки.//Вісник НАН України. – 1997. - №3-4. – С.12.
5. Деякі питання фінансування природоохоронних заходів з державного бюджету: Постанова Кабінету Міністрів від 24 січня 2001 р. //Офіційний вісник України. – 2001. - №4. – С.107.
6. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19 червня 2003 р. //Офіційний вісник України. – 2003. - №29. – С.29.
7. Фролов М.О. Охорона земель як еколого-правовий імператив земельного законодавства//Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. Науковий часопис №3: Наукове видав. ХІРУП, 2002. – С.77.

БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Кучевська Н.О.
Вінницький державний аграрний університет

Висвітлені основні функції бізнес-плану. Розкриті особливості планування на матеріалах ВАТ “Гайсинський консервний завод”.

Однією з найважливіших умов успішного реформування агропромислового комплексу України, його переходу до

ринкових відносин є подальший розвиток і вдосконалення системи планування економічної і соціальної діяльності підприємств галузі. Планування дає можливість об'єктивно оцінити умови, в яких має діяти підприємство, виявити слабкі та позитивні аспекти його роботи, передбачати можливі вигоди та втрати. Сучасне планування – це процес творчого осмислення майбутнього розвитку підприємства відповідно до вимог його успішної комерційної діяльності - бізнесу.

Для успішного функціонування підприємства, його управлінський персонал повинен з усієї різноманітності форм планування вдало вибрати та поєднати саме ті типи планів, які підходять даному підприємству на даному етапі. З суто практичної точки зору план – це набір інструкцій для менеджерів, який описує роль кожної частини організації в процесі досягнення цілей фірми. Одним з елементів системи планів є бізнес-план.

Ряд авторів наголошують в своїх публікаціях на характеристиці бізнес-плану та його особливостях такі як В.І. Дробот, С.Ф. Покропивний, В. П. Попов, В.П. Мартьянов, В.М. Нелеп та інші. Ряд статей присвятила бізнес-плануванню кандидат економічних наук С.А. Гуткевич. Ключовою з них є стаття, присвячена питанню бізнес-плану, як інструменту управління.

В той же час, недостатньо звертається уваги на ефект, який отримують підприємства, що розробляють бізнес-плани.

Бізнес-план – це ретельно розроблений плановий документ, в якому чітко враховано реальні можливості сільськогосподарського підприємства, детально, на науковій основі визначені перспективи його розвитку та засоби їх реалізації [1].

Під бізнес-планом можна розглядати програму чи систему планомірно організованих заходів і дій, спрямованих на досягнення основної мети, що включає такі важливі частини:

- загальні цілі підприємства;
- шляхи досягнення цілей;
- контроль за поетапним досягненням намічених у бізнес-плані цілей і виконанням планових показників [2].

Необхідність чіткого, науково обґрунтованого визначення

технології розробки бізнес-плану спричинена такими чинниками. По-перше, ринкові умови потребують відповідного рівня керівників (підприємців) з підприємницьким напрямом мислення. Чітко окреслити їхню діяльність, особливо в разі відсутності в них керівного досвіду, й повинне виробити в них вміння складати бізнес-план, адже складання бізнес-плану потребує обов'язкової особистої участі керівника підприємства.

По-друге, сучасна господарська діяльність ставить і досвідчених керівників перед необхідністю будувати свою діяльність на основі вимог ринку, одним із суттєвих аспектів якого є боротьба з конкурентами. При цьому минулий керівний досвід, набутий ними в умовах адміністративно-командної системи господарювання, здебільшого відіграє негативну роль. Докорінній зміні ними стилю керівництва, доведенню його до вимог ринкової економіки максимально сприятиме опанування ними технікою складання бізнес-плану.

По-третє, бізнес-план є ланкою зв'язку між організатором виробництва та інвестором. Якщо підприємець розраховує не тільки на власні кошти, а хоче залучити кошти від потенційних інвесторів, в тому числі й іноземних, йому необхідно довести їм ефективність такого вкладення, водночас показати свою здатність до реалістичного мислення та об'єктивної оцінки всіх можливих аспектів господарювання – як позитивних, так і негативних.

По-четверте, бізнес-план дає керівнику можливість чітко уявити перспективи свого бізнесу, адекватно оцінити існуючу економічну ситуацію і власні можливості, обґрунтовано визначити ефективний напрям розвитку підприємства і коло дій для досягнення поставленої мети, неупереджено проаналізувати свої ідеї, перевірити їхню доцільність і реалістичність.

По-п'яте, бізнес-план для керівника та його співпрацівників є стандартом, за яким вони звіряють результати подальшої практичної діяльності з внесенням в разі необхідності в цю діяльність певних коректив. Наявність бізнес-плану дає керівникам і спеціалістам змогу чітко усвідомити свої завдання і

перспективи, визначені спільним бізнесом, оцінити особистий внесок у досягнення цілей підприємства. Бізнес-план також потрібен для встановлення пріоритетів у роботі підприємства та індивідуальних робочих завдань кожного його працівника [3].

Висвітлення даної теми проведено на основі відкритого акціонерного товариства "Гайсинський консервний завод", дане товариство розташоване у м. Гайсин Вінницької області.

ВАТ "Гайсинський консервний завод" на сьогоднішній день здійснює виробничу діяльність, вибравшись із скрутного фінансового становища. Так, станом на 1 січня 2000 року кредиторська заборгованість заводу склала понад 9 млн. грн. Проте ситуація змінилась з приходом нових власників. Основною умовою продажу їм заводу було погашення його боргів.

На сьогоднішній день підприємство є одним з перспективніших підприємств галузі і має реальні можливості ефективного впровадження у виробництво прогресивних технологій, так як він має статус експериментального заводу по розробці та впровадженню нових технологій та тісно співпрацює з Одеським НДПКІ "Консервпромкомплекс".

У 2004 році випуск товарної продукції збільшився на 78,2% в оптових цінах, і на 39,9% у порівняльних цінах. Збільшення випуску товарної продукції викликано розширенням асортименту м'ясних та фруктових консервів.

Існуючі потужності заводу дозволяють виробляти 20 мільйонів умовних банок на рік, але зараз потужності заводу задіяні лише на 50%. Завод пережив важкі часи і поступово нарощує об'єми виробництва консервів. В цьому році заплановано вийти на повне завантаження існуючих потужностей.

Виробництво консервів є рентабельним навіть за умов роботи на давальницькій сировині. Сировинна зона заводу розташована в шести районах у радіусі 100 км., це колишні колективні сільськогосподарські підприємства. Заготівля овочів і фруктів проводиться в цих господарствах. При відсутності сировини, викликаній неврожаєм овочів та фруктів, заготівля

проводиться в південних областях України: Одеській, Херсонській, Миколаївській.

Ринками збуту являються промислові міста і регіони України: м. Київ, м. Харків, м. Одеса, м. Дніпропетровськ, м. Донецьк, Автономна республіка Крим, райони з підвищеним рівнем радіації, а також країни ближнього зарубіжжя: Росія, а саме м. Москва та м. Санкт-Петербург; Литва, Латвія, Естонія.

Планово-економічна робота та планування виробництва в ВАТ “Гайсинський консервний завод” ведеться на досить високому рівні, що позитивно впливає на кінцеві результати виробничої діяльності. На підприємстві основною метою складання бізнес-плану у цьому році була підготовка інвестиційного проекту, пов’язаного з розширенням і технічним переозброєнням діючих виробництв. Інвестором бізнес-план використовується для оцінки ефективності запланованих заходів і реального одержання прибутку.

Розробка бізнес-плану впровадження нової технології виробництва концентрованих яблуневих соків з розливом в пляшку європейського зразка “Твіст-офф” та виробництва м’ясних та плодоовочевих консервів є найбільш перспективним.

Перевівши виробництво консервів на прогресивну технологію з розфасовкою в євро тару підприємство отримало б значні фінансові вигоди на перспективу й одночасно підвищило б, за рахунок придбаної техніки, загальний рівень інтенсивності та автоматизації виробництва, що покращило б фінансові результати діяльності підприємства.

Залучивши на проект 7,5 млн. доларів США, під 8% річних, підприємство знизить собівартість виробництва консервів за рахунок більш повного та рівномірного використання потужностей. Обсяги виробництва консервів плануються стабільними на майбутні п’ять років. В кінці 2012 р. підприємство повністю розрахується за кредит та матиме можливість розширювати виробництво шляхом впровадження нових прогресивних технологій за власний рахунок.

Для ВАТ “Гайсинський консервний завод” слід розробити

бізнес-план впровадження прогресивних технологій, які дозволяють виробляти більше продукції та кращої якості, при меншій собівартості, за рахунок їх ресурсозберігаючих якостей та автоматизації процесу виробництва. Впровадження даних технологій дозволяє на рівних вести конкурентну боротьбу з іноземними виробниками.

Важливим елементом бізнес-планування діяльності підприємства має бути закладення зростання рівня оплати праці, що сприяло б підвищенню мотивації праці, а отже і продуктивності.

Лише поєднання всіх вище названих заходів дасть можливість ВАТ “Гайсинський консервний завод” підняти виробництво до вищого рівня та стати провідним виробником консервів та соків на Україні.

В сучасних умовах для ефективного господарювання необхідно планувати кожен свій крок. Бізнес-план підсумовує ділові можливості та перспективи і роз’яснює, як ці можливості можуть бути реалізовані.

Література:

1. Бізнес-план розвитку сільськогосподарського підприємства: Навч. посібник \ В. І. Дробот, В. П. Мартянов, М. Ф. Соловійов, А. В. Токар, В. Й. Шиян. – К.: Мета, 2003. - 336с., іл.
- 2.. А. Гуткевич. Бізнес-план як інструмент управління (структура та розробка) \ \ Актульні проблеми економіки – 2003-№2-с.79-82.
3. Кропивний С. Ф., Соболев С. М., Швиданенко Г. О. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 1999.- 208с.